

Haagstraat 6, 6333 EP, Schimmert, 045-4041850

Het veulen

door Drs. B.S. van der Heijden

De eerste veulens van 2008 zijn alweer geboren en een enkele merrie is zelfs alweer drachtig. Het veulenseizoen is voorzichtig begonnen. In deze speciale veulen editie van onze nieuwsbrief wordt de geboorte van het veulen besproken. Verder zal worden ingegaan op de eerste levensdagen van uw veulen. Waar moet u op letten, en wat kan er gedaan worden door de paardenarts om uw veulen gezond te houden.

De geboorte van een veulen

De gemiddelde drachtigheidsduur van het paard is 335 dagen, hierin is echter een grote variatie zichtbaar. Paarden die laat in het seizoen veulenen dragen korter dan paarden die vroeg in het seizoen veulenen. Tegen het einde van de dracht, kort voor de berekende veulendatum moet de merrie geobserveerd gaan worden. Gekeken wordt naar verschijnselen die duiden op de voorbereidingsfase van de partus (geboorte).

De geboorte is in vier verschillende fase te verdelen:

1. Voorbereidingsfase
2. Ontsluitingsfase
3. Uitdrijvingsfase
4. Nageboortenfase

De laatste drie fasen vormen het eigenlijke geboorte proces.

1. Voorbereidingsfase

zwellen van de melkklieren vanaf 2-3 weken voor de partus, oedeem rond uier en naar voren lopend onder de buik. In de laatste dagen kan een waxpropje onder het melkkanaal zichtbaar zijn

In dit nummer

De geboorte van het veulen	1
Het beoordelen van een normaal veulen	2
De eerste melk	3
De veulenstal	3
Het risico veulen	4
Preventie	4
De eerste mest	5
Nieuws uit de praktijk	5
Digitale röntgen	5

(kegelen) en kan de merrie al melk laten schieten. Verslappen van banden en de vulva.

2. Ontsluitingsfase

de merrie is onrustig, staat te klauwen, kijkt naar de buik, voelt warm aan, kan lokaal of over het hele lichaam zweten. Verdere verslapping van de vulva. Deze verschijnselen kunnen een half uur tot enkele uren duren. Soms verdwijnen de verschijnselen geheel en gaat de merrie niet over naar de volgende fase, het was dan een vals alarm.

3. Uitdrijvingsfase

Tijdens de uitdrijvingsfase moet het veulen 180° draaien, van rugligging naar borstligging. Tijdens deze draai worden de voorbenen richting vulva gestrekt. Als eerste wordt de waterblaas zichtbaar gevolgd door de pootjesblaas. Wanneer de blazen en het veulen in de bekkenholte komen te liggen wordt de uitdrijving ondersteund met een actieve buikpers. De fase is beëindigd wanneer het veulen achter de merrie ligt met de achterbenen in de geboorteweg en verbonden via de navelstreng. De uitdrijving duurt gemiddeld 20 minuten (5 - 60 minuten).

4. Nageboortenfase

De nageboorte zal gemiddeld binnen 30 minuten na het veulen volledig geboren zijn. De tijdsduur dat een merrie aan de nageboorte staat verschilt per merrie en is sterk onderhevig aan rasinvloeden.

Advies pas geboren veulen:

- laat merrie en veulen voldoende lang liggen, het bloed in de navelstreng kan zo het veulen bereiken
- desinfecteer de navelstomp met betadine-oplossing
- laat vervolgens merrie en veulen met rust, kijk van afstand

veulen nog in de vliezen

Het beoordelen van een normaal veulen

Direct na de geboorte	start van de ademhaling
1 minuut na de geboorte	hoofd wordt opgetild
4 minuten na de geboorte	veulen komt in borst-buikligging, het hoofd is opgeheven, oren zijn gestrekt, zuigreflex is aanwezig
5 minuten na de geboorte	ademfrequentie is 40-60 / min hartfrequentie 60-90 / min op prikkeling van neusslijmvlies reageert het veulen met een krachtige nies of hoest
120 minuten na de geboorte	veulen kan staan en lopen, volgt de merrie en probeert minstens de uier te vinden. veel veulens gaan voordat ze daadwerkelijk drinken eerst nog kort liggen rusten
± 2 uur na de geboorte	veulen heeft voor het eerst gemest
± 6 uur na de geboorte	hengstveulen heeft voor het eerst geürineerd
± 10 uur na de geboorte	merrieveulen heeft voor het eerst geürineerd
24 uur na de geboorte	het veulen drinkt ± 7 keer per uur bij de merrie en kan de merrie in haar beweging volgen. de polsfrequentie is < 80 per minuut en de ademfrequentie is max. 40 per minuut. De temperatuur ligt tussen de 37.6 - 38.5 °C.

Dit schema is een leidraad, het daadwerkelijke verloop zal per veulen verschillen

De eerste melk

Drinken van het veulen

Het veulen moet binnen 6 uur na de geboorte tenminste 1 liter biest van goede kwaliteit hebben gedronken. De kwaliteit van de biest neemt af wanneer de merrie voor de partus al enkele dagen melk verliest.

Hulp bij het drinken

Het is onmogelijk een pas geboren veulen te dwingen bij de merrie te drinken!!!!!!!

Indien het veulen een uur na de partus geen aanstalten maakt om te gaan drinken is het verstandig de merrie te melken (250cc) en dit met een fles aan het veulen te geven. Deze handeling wordt herhaald totdat het veulen zelfstandig drinkt. Merries die het veulen niet laten drinken dienen te worden gepraamd totdat zij het wel toelaten. Meestal is in deze gevallen de merrie onervaren of er staat te veel spanning op het uier.

De eerste keer drinken

Een gezond veulen van enkele dagen oud heeft per dag c.a. 100 zuigperiodes. Een zuigperiode duurt 2-3 minuten waarbij 5-20 zuigbewegingen worden gemaakt. Tijdens of na het zogen mag geen melk terug lopen uit de neus. Tussen de zoogperiodes ligt het veulen plat met gestrekte benen.

Het veulen kan in zijn eerste levensdagen maar kort zonder voeding (melk). Al na enkele uren niet drinken zal het veulen slapper worden door suikergebrek.

De veulenstal

Optimale omstandigheden om te veulenen

Als verzorgers van een drachtige merrie dienen we zorg te dragen voor een optimale omgeving voor de partus. De twee belangrijkste zaken zijn **rust** en **hygiëne**. Indien de partus op stal plaats vindt is de stal voldoende ruim, schoon en voldoende opgestrooid. Voorzien van gedempt licht en

eventueel een camerasysteem. De merrie is één maand voor de te verwachten partus geënt en ontwormd. Na de partus worden natte plekken en de nageboorte verwijderd, vervolgens weer bijstrooien. De merrie heeft onbeperkt de beschikking over vers drinkwater en hooi van uitstekende kwaliteit.

Met behulp van een speciale test kan de dierenarts bepalen of het veulen voldoende afweerstoffen via de biest heeft ontvangen. Bij onvoldoende antistoffen in het veulenbloed moet dit worden aangevuld om het risico op veulenziekten te verkleinen.

Het risico veulen

Hoewel het overgrote deel van de veulens spontaan en zonder hulp worden geboren is er een klein percentage wat in het laatste deel van de dracht of tijdens de partus in de problemen komt. Een dergelijk veulen noemen we een risico veulen. Het is belangrijk om een risico veulen in een vroeg stadium als zodanig te herkennen.

Wanneer is een veulen een risico veulen

- naast de vliezen zit ook de nageboorte om het veulen heen
- de nageboorte komt direct na het veulen naar buiten
- het veulen wordt veel te vroeg geboren
- een voldragen tweelingdracht (te laag geboortegewicht)
- de geboorte verloopt zwaar of afwijkend (veulen vaak verkleurd door darmpek)
- de merrie verliest al langere tijd (> 12 uur) voor de geboorte melk

Wat kunt u zelf doen

- opschrijven hoe het veulen zich de eerste uren na de geboorte gedraagt
- wanneer drinkt het veulen voor de eerste keer?
- heb ik darmpek gezien?
- heb ik hem / haar zien urineren?
- wanneer het veulen binnen twee uur niet staat, onderkoeling voorkomen m.b.v. een isolerende gronddeken en evt. een warmtelamp
- wanneer het veulen na twee uur niet drinkt, plaats het veulen op strobalen zodat het liggend kan drinken
- temperatuur het veulen, tel de ademfrequentie en de hartfrequentie

Schakel tijdig professionele hulp in!

Preventie en de veulensput

Preventie:

- lees voor de geboorte van uw veulen een boek over de merrie en haar veulen
- zorg voor een schone stal met goede ventilatie en een aangename temperatuur
- verplaats de merrie ruim van te voren naar de veulensput
- controleer de merrie op het voortijdig laten lopen van melk (biest)
- geef het veulen na de geboorte voldoende rust, het hoeft niet gelijk te staan en te drinken

De veulensput

Indien uw merrie tijdig wordt geënt en ontwormd, de geboorte normaal verloopt, de navelstreng goed wordt gedesinfecteerd en het veulen 2 uur na de geboorte kan staan en heeft gedronken, is een veulensput overbodig.

Stel u hebt nog ruimte over voor één extra artikel in uw nieuwsbrief en een van uw specialisten schrijft dit artikel. Hoe kunt u bepalen hoe lang dit artikel moet zijn?

De eerste mest

Problemen bij het afkomen van darmpek.

Waarschijnlijk zal binnen twee uur na de geboorte de eerste darmpek door het veulen naar buiten worden geperst. Normale darmpek is stug en vrij hard, waardoor het (vooral bij hengstveulens) soms wat moeilijk afkomt. Problemen ontstaan eerder bij veulens waarbij het wat langer duurde voordat ze voldoende biest hadden gedronken. Bij een darmpek verstopping staat het veulen vaak

langdurig te persen, waarbij door het persen regelmatig wat urine afkomt. Soms gaat het gepaard met koliekaanvallen (rollen, op de rug liggen etc.). De behandeling moet altijd voorzichtig gebeuren om beschadiging van het rectum slijmvlies te voorkomen (dus nooit met de vingers proberen). De beste behandeling geschiedt d.m.v. klysmas met microlax of practoclyss, in ernstige gevallen gecombineerd met pijnstillers.

Nieuws uit de praktijk

In maart zullen er binnen de praktijk enkele zaken veranderen.

Florence Gorter vertrekt als dierenarts bij de praktijk om elders te gaan werken. Bedankt voor de getoonde inzet en veel succes met de nieuwe baan toegewenst.

Betaling via pin automaat

Om de administratie kosten binnen de praktijk beheersbaar te houden zal, na een onderzoek of behandeling, zoveel mogelijk contant afgerekend moeten gaan worden. Dit kan cash of via een pinautomaat. Onderweg wordt gebruik gemaakt van een mobiele pinautomaat. U ontvangt een transactie bon en vervolgens via de email een betaaloverzicht en een behandelverslag.

Bereikbaarheid van de praktijk

Van 19 februari tot 17 juli 2008 wordt het wegennet in Oensel door de gemeente onder handen genomen. De praktijk zal bereikbaar blijven. Vanaf 31 maart tot 28 mei komt de Haagstraat aan de beurt. Informeert u voor uw komst wat de beste route naar de praktijk is.

*Digitale
röntgenapparatuur
"een nieuw tijdperk"*

Digitale röntgen

Het tijdperk van de ouderwetse röntgenfoto is voorbij. Binnenkort wordt de digitale röntgenapparatuur op de praktijk geïnstalleerd. Hierdoor wordt mogelijk om sneller kwalitatief betere foto's te maken. Foto's kunnen op een CD worden gebrand en evt verstuurd per email voor een beoordeling door een radioloog. Als het systeem goed draait wordt het ook mogelijk om foto's bij u thuis te maken. Hier worden wel enkele voorwaarden aangesteld. Uitgebreide keuringen en kreupelheidsonderzoeken worden bijvoorkeur op de praktijk gedaan i.v.m. de betere faciliteiten. Informeer naar de gunstige prijzen van een röntgenscreening van uw jonge paarden.

**Paardenpraktijk
Zuid Limburg**
Haagstraat 6
6333 EP Schimmert

Telefoon:
045-4041850

Fax:
045-4041864

E-mail:
paardendierenarts@gmail.com

We zitten ook op het web!

Bezoek ons op:
www.paardenpraktijk.com

Het aanmelden van visites

Bij paardenpraktijk Zuid Limburg behandelen wij steeds meer paarden op de praktijk in Schimmert, maar daarnaast rijden wij ook dagelijks visites. U kunt een visite aanvragen tijdens het telefonische spreekuur ma t/m vr van 08.00 – 08.30 uur voor dezelfde dag. Omdat wij voor visites die na negenen worden aangevraagd voor dezelfde dag, vaak extra moeten rijden vallen deze visites in een hoger tarief.

Visite gemeld voor 09.00 uur € 26,50

Visite gemeld na 09.00 uur € 32,50

Een visite voor de volgende dag is dus altijd € 26,50 ook als u na 09.00 uur belt.

Deze nieuwe regeling staat sinds 9 januari 2008 op de website beschreven en is ingegaan op 1 februari.

Telefonisch spreekuur

De praktijk is 24 uur per dag bereikbaar voor spoedgevallen. Van maandag t/m vrijdag is er twee keer per dag een telefonisch spreekuur; 08.00 – 08.30 uur en 17.30 – 18.00 uur. Tijdens deze spreekuren krijgt u zoveel mogelijk de dierenarts aan de telefoon. Buiten de spreekuren wordt de telefoon beantwoord door een assistente of de telefoonwacht.

Hebt u vragen over de werkzaamheden of de praktijkvoering neem dan gerust contact met ons op. Telefoonnummer: **045-4041850**

Kalender

8 en 9 april: de praktijk wordt waargenomen door een collega dierenarts.

22 april: lezing op de regio vergadering van de KNHS

april: lezing georganiseerd door de praktijk:
“hoe houd ik mijn paard gezond”